

Kurt Larsson

KOLBÄCKS VOLLEYBOLLKLUBB

**Kolbäcks
hembygdsförening**

På ett styrelsemöte bestämdes det att nästa berättelse i vår serie skulle handla om den framgångsrika Volleybollklubben. Jag, Kurt Larsson, som varit hemifrån under 40 år och visste minst om volleyboll, skulle ställa samman skriften bestämdes det också.

När jag frågade runt bland folk efter lite material att skriva fick jag ofta samma svar: ”Tala med Ilgonis Kalnins”. I sanning ett gott förslag skulle det visa sig. Ilgonis hade metervis av pärmar med dokument över volleybollklubbens verksamhet. Nu började det kännas som om jag hade tagit mig vatten över huvudet. Här fanns material till en tjock bok och jag skulle göra en berättelse på några sidor.

När jag vid kaffebordet hos Vija och Ilgonis frågade efter embryot till KVK-klubben fick jag mig en spännande berättelse till livs. Embryot kunde nämligen härledas till Lettland. Till min lättnad lovade Ilgonis att hjälpa mig med berättelsen. Jag gav honom förslag på några innehålls-
rubriker.

En tid senare fick jag från Ilgonis elva tätskrivna sidor. Alla intressanta att studera men för omfångsrikt i detta sammanhang. Här kommer därför en förkortad version. På vår hemsida har jag emellertid lagt ut Ilgonis berättelse i sin helhet.

http://www.kolbacksbygden.se/pdf_hembygden/ilgonis.pdf

Färgerna från Lettlands flagga

Kolbäck i december 2011
Sammanställt av Kurt Larsson

Ett tack till dem som hjälpt mig.
Källa: Ilgonis Kalnins
Foto: Lars Söderlund
Korrekturläsning: Ulla Sköld

Volleyboll – hur det började.

Under första världskriget överfördes volleyboll till Europa med de amerikanska soldaterna. Efter starten spred sig den nya sporten snabbt. I det då fattiga Sovjet och baltstaterna blev den något av nationalsport. Till Sverige var det de baltiska flyktingarna, som under andra världskrigets slutskede förde sporten vidare.

Äldsta volleybollklubben i Sverige är Kolbäcks Volleybollklubb som bildades redan 1948 av lettiska flyktingar i Köping under namnet Köpings Lettiska YMCA (=KFUM).

1961 flyttades verksamheten till Kolbäck och 1962 ändrades namnet till Kolbäcks Volleybollklubb (KVK)

Svenska Volleybollförbundet (SVBF) bildades 1961. Året därpå avgjordes SM för första gången. Kolbäcks VK vann med ett lag bestående av 100 procent invandrare.

Vi skriver år 1944

Varför kom det baltiska flyktingar till Sverige?

De baltiska länderna: Estland, Lettland och Litauen blev först ockuperade av Sovjetunionen, sedan av Nazityskland och var på väg att bli ockuperade av Sovjetunionen igen. Balter hade i färskt minne hur det var att leva under sovjetisk ockupation.

Tusentals balter kom i småbåtar till Sverige. Bland dem var även Ilgonis Kalnins familj från Lielirbe i Lettland.

Flykten

På fredagskvällen den 29 september 1944 skulle flykten ske med fyra små båtar i konvoj. Då det bara fanns en liten kompass bestämdes att den första starkaste båten skulle ha kompassen, sedan skulle man med linor mellan båtarna ”bilda tåg” så att man inte tappade bort någon båt i mörkret.

Hela tåget gled sakta fram på floden Irbes lugna vatten till flodmynningen. När man kom på ”tröskeln” till Östersjön gick båten på grund. Ilgonis far hoppade i det kalla vattnet och lyckades skjuta båten över grundet.

Man fick kämpa hela natten i grov sjö och stark motvind.

På lördagskvällen stannade båtmotorn, varför båten nu drev vind för våg. En brottsjö slog över båten, allt tungt fick därför slängas över bord för att klara nästa våg. Nu ville man bara iland och iland kom man men inte på Gotland. På måndagen landade man på samma ställe där resan börjat tre dygn tidigare.

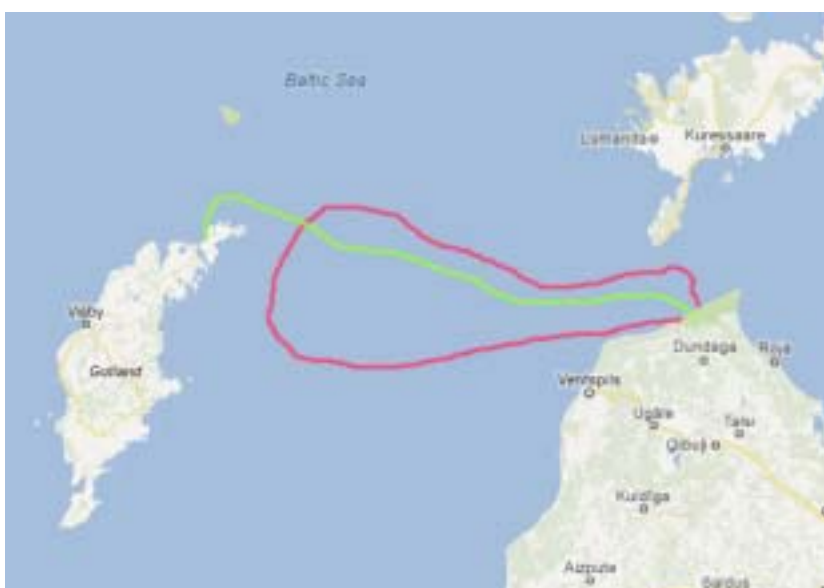
Det andra flyktförsöket den 9 november 1944.

Nu var kusten strängt bevakad och hela byn full med tyska soldater. Flyktbåten låg i floden Irbe. Att smita ut nu därifrån var omöjligt utan speciellt tillstånd från områdets militärkommendant som fick mutas. Resplanen var nu att först fördröja starten, sedan anpassa hastigheten så det blev tillräckligt mörkt för att ändra kursen mot Gotland.

42 personer skulle fly inklusive en baby på nio dagar, Ilgonis bror. För att alla skulle få plats på båten, fick var och en ta med högst tio kg. Ändå fick inte alla plats nere i båten. Åtta fick stå fastbundna på däck runt motorrummet. Under däck, d. v. s. en presenning, satt man i spyor. Redan vid midnatt såg man emellertid fyrljus från Gotland.

Avsikten var att gå till Slite hamn på Gotland. Efter motorstopp och felnavigering hamnade man äntligen i Fårösund. Efter några veckor förflyttades flyktingarna slutligen till Trosa och ett karantänläger under ett halvår.

Från våren 1945 flyttades familjen Kalnins runt till olika arbetsplatser för att på hösten 1947 hamna i Köping.

Flyktvägen över Östersjön

Röd markering:
Den första misslyckade
flykten.

Grön markering:
Den lyckade flykten.

Volleyboll i Mälardalen.

I slutet på 40-talet fanns det lettiska flyktingkolonier runt om i Mälardalen. När det gällde idrottsföreningar då dominerade volleyboll, en sport som kräver minimal utrustning. En av dessa föreningar var Köpings Lettiska YMCA (=KFUM) som bildades redan 1948-09-22, långt före Svenska Volleybollförbundets tillkomst. Spelplanen var en leråker vid Kristinelund "Krillan" och vid inomhusaktiviteter den gamla Badhushallen "Cigarrlådan".

Så ordnade man utrustningen och motståndare.

Nät för volleyboll fanns inte att köpa i Sverige. Det första nätet tillverkade spelarna själva. Stolpar av trä skänktes av en bonde. En boll per säsong med snörning betalade spelarna. I Köping fanns den riksbekante "Köping Kalles" Sportaffär som t.o.m. kunde skaffa fram riktiga volleybollar.

Resor betalade var och en själv, men för det mesta blev det cykelturer. Förutom den korta säsongen var det största problemet att hitta tävlingsmotståndare och ta sig dit. Det var cykel, buss och tåg som gällde. Men redan i mitten på 50-talet började fler och fler skaffa egen bil och då öppnades möjligheter att ragga upp motståndare på längre avstånd.

För att få bättre ekonomiska förutsättningar för verksamheten överfördes 1951 YMCA:s idrottssektion till Köpings DV (en lettisk förening). Idrottssektionens ledare blev Ilgonis Kalnins och medhjälpare Ilgvars Tilmanis.

1961 bildades i Stockholm Svenska Volleybollförbundet SVBF och 1962 bildades Västmanlands Volleybollförbund.

Volleyboll till Kolbäck

1961 anställde en av volleybollens eldsjälar Francis Malnacs flera volleybollspelare i sin firma "MARV" i Kolbäck. I samma veva blev även Västmanlands Centrala Verkstadsskolans gymnastiksal, Herrvadshallen, färdig. Då kärnan av idrottssektionens medlemmar redan bodde i Kolbäck flyttades hela verksamheten till Kolbäck.

Herrlaget klar för SM-slutspelet.

Under sommaren 1962 tränade och tävlingsspelade herrlaget på Kvarnhagen i Mölntorp och lyckades kvalificera sig till det första officiella SM-slutspelet i Stockholm.

Kolbäcks Volleybollklubb. KVK

Vid Köpings DV:s extra medlemsmöte 1962-06-29 beslutades det att separera volleybollsektionen från Köpings DV och fortsätta med volleybollverksamheten under namnet **Kolbäcks Volleyboll Klubb** .
Första styrelse: Ordf. Ilgonis Kalnins, V-ordf. Rune Lindgren, Sekr. Algis Jovert, Kassör Ilgvars Tilmanis.

KVK-herrar

Den största framgången kom 1962 då laget erövrade det första officiella SM-tecknet genom att i en dramatisk final besegra förhandsfavoriten Kallhälls Bollklubb. ”Det är klubbens största merit som ingen kan ta ifrån oss – en förmån som vi alla KVK:are kan vara stolta över” säger Ilgonis. Det blev SM-seger även 1963 och -65 samt silver -64 och -67. Internationellt gjorde laget en stor sensation 1963 i S:t Anthonis, Holland, genom att komma på en hedrande 4:e plats (två bollar från finalplats) i en internationell utomhusturnering med 101 deltagande lag. Därmed blev herrlaget det första klubblag från Sverige som väckte internationell uppmärksamhet i volleyboll.

Herrlaget i början av 1970-talet

*5 Bo Rylander, 3 Lars Söderlund, 11 Tom Rylander, 4 Alf Flodin,
2 Henrik Rydberg, 7 Robert Malnacs, 9 Stig Flöijer, Håkan Persson,
12 Sten Öhlander, Hans Dalberg, 10 Olavi Kilbo, Ulf Öhlander,
8 Åke Johansson och 2 Algis Jouvert*

Seriespel i Sporthallen 1972.

Efter protester från andra föreningar satte Volleybollförbundet stopp för seriespel i Herrevadshallen. Efter 10 års spel i Herrevad blev Sporthallen i Hallstahammar klubbens nya hemmaarena.

Start för Kolbäckes damlag.

Herrlagets fina SM-insats väckte intresset hos Kolbäckes-flickorna. Första träningen för KVK:s damer "Evas gäng" kom igång under Ilgvars Tilmanis ledning.

KVK damer

Laget utvecklades mycket snabbt och framgångar lät inte vänta på sig. Det blev SM-silver redan efter ett år. Fram t.o.m. 1969 var damlaget totalt dominerande och aldrig sämre än tvåa i SM. 1965 blev både dam- och herrlaget Svenska Mästare och -69 blev damlaget SM-mästare igen. SM-silver: 1963, -64, -66, -67, 68, 96 och 1997.

Damlaget i början av 1970-talet. Tränare Lars Söderlund

4 Inger Andersson, 7 Gunilla Ramström, 12 Ing-Britt Andersson, tränare Lars Söderlund, 11 Daniela Komarek, Maud Söderlund, 3 Monika Jansson, 9 Ann Bergström, 10 Anneli Karlsson, 8 Eva Kalnins och 5 Karin Eliasson

Generationsväxling.

Efter många års framgångsrikt spel i den högsta serien var laget tvunget, på grund av kraftig generationsväxling, att avsäga sig elitserieplatsen.

Ett nytt lag på gång.

Under Stig Flöijers ledning byggdes det upp ett helt nytt damlag – från Mini-Volley till Elitserien. Det tog tio år men 1984/85 var KVK-laget tillbaka i elitserien igen. Säsongen 1984/85 och 1985/86 var laget det yngsta i elitserien och dessutom alla 12 spelare och tränaren var egna produkter och alla var från Hallstahammars kommun!!!

1995/96 Damlaget i elitserien. Herrlaget i div 1 östra
Stående fr.v. Dennis Helfridsson, Patrik Carlberg, Kent-Ove Valsås
Damlagstränaren: Anders Ingelsson,
Herrlagstränaren: Tommy Eriksson, Petter Kvarnbäck, Mats Jansson,
Herrlagstränaren: Stefan Nääf
Sittande fr.v. Maria Lindström, Susanne Flisberg, Stefan Nordberg,
Anders Lundqvist, Johan Karlsson, Pär Henriksson,
Marie Bork/Holsten, Lena Lindström
Knästående fr.v. Lina Westman,
Annika Granström, Johanna Eriksson, Camilla Johansson, Jenny
Carlsson, Linda Jonsson, Eva Werner, Linda Westholm

Damjuniorer.

De mest meriterande framgångarna bland otaliga andra: SM-guld 1985 och 2003 silver 1971, -79, -83, -84.

Herrjuniorer

Juniorverksamheten kom igång 1963. Den första meriten kom 1964 då laget representerade Västmanland och utklassade Stockholm i distriktsmatchen. Efter SM-silver 1968, -70, -72 blev det äntligen SM-guld 1973.

Flickor, pojkar.

Under 1970- och 80-talet har framgångar, särskilt på flicksidan, varit enorma. De vann den ena turneringen efter den andra.

I 70-ialets första riksfinal, 1971 i Halmstad, utsågs Stig Flöijer till bäste pojklagsspelare. Belöningen – en resa till Olympiska ungdomsläret i München. Så Stig är KVK:s första Olympier!

Ungdomsträning i Tunboskolan 1971

Maud Söderlund leder övningarna

”Mini-Volley”

SVBF genomförde under våren 1975 en försöksverksamhet för ungdom i 7-12 årsåldern. I projektet som pågick på ett 20-tal orter deltog c:a 800 ungdomar varav c:a 120 från KVK.

Av ”Mini-Volley” växte så småningom fram ett elitlag. Här har Stig Flöijer med medhjälpare lagt ner ett jätte jobb. Flera av ”Mini” blev så småningom välkända landslagsspelare.

Veteranvolleyboll ”Volley-36:an”

Även vid start av veterantävlingar har klubben ett finger med i spelet genom att Ilgonis fick uppdraget att starta upp ”Volley-36:an” och ansvara för arrangemanget. Det första ”Volley-36:an” spelades 1981 i Norberg. KVK:s damer vann 1981, -82, -83, -84, -85, -86, 2000, och 2011.

Herrarna vann 1990, -92, -95, -96. På senare tid ändrades namnet till Veteran SM.

Motionsvolleyboll.

I större skala kom verksamheten igång 73/74. Året före hade KVK:s B- och C-lag vunnit division 4 respektive 5 Västmanland. Det blev för mycket för övriga länsklubbar och laget blev tvångsnedflyttade till Västmanlands reservlagsserie.

I protest mot denna tvångsnedflyttning startade KVK egen motionsserie, i den nybyggda Nibblehallen i Hallstahammar, med 14 deltagande lag. Verksamheten pågick under september – april, en gång i vecka, tre timmar/kväll.

När den var som bäst 77/78 deltog 18 lag med ca 150 deltagare från tio nationer.

Fem års succé i krasch!

Fritidsstyrelsen tog över lokalfördelningen, ändrade speldag för oss och skar ner hyrtid. Efter en mycket lyckad uppbyggnad av en omtyckt motionsverksamhet, som aktiverade ca 150 personer en gång i veckan under åtta månader – gick allt till spillo.

Här gjorde fritidsstyrelsen en jättetabbe – som ej gick att reparera.

Större arrangemang.

Under årens lopp har klubben fått förtroende att arrangera sju landskamper. Den första 1972, som var den första landskampen i Hallstahammar, och Sveriges första seger över finska herrlandslaget.

Ilgonis avslutar sina minnen.

Trots den lilla ortens begränsade förutsättningar har klubben lyckats uppnå en hel del minnesvärda framgångar. En av dessa är det första officiella SM-1962 då trädde Kolbäcks Volleybollklubb fram i rampljuset och gjorde sin klubb och sitt samhälle heder genom att ta hem det historiska mästerskapet. Där blev laget etta för alltid och alla KVK:are kan vara stolta för det.

Klubbens framgångar har uppnåtts genom de ideellt arbetande eldsjälar och spelare, som har ställt upp för att det är roligt och ej som ekonomisk inkomstkälla. Det har varit slitsamt, men framgångarna har inspirerat att kämpa vidare mot nya utmaningar.

Under de senaste åren har klubben ej krigat med samma framgångar i den absoluta "svensktoppen" men finns det tillräckligt med vilja så finns det hopp.

Ilgonis Kalnins 2011

Uppvärmning inför match i Herrevadshallen mot Sollentuna Volleybollklubb.

Gästerna hatade att komma till Kolbäck för seriematch. Dels fick de stryk, dels fanns där en högt uppflugen patriotisk publik i en ofta fullsatt hall.

Robert Malnacs
KVK:s mest framgångsrike spelare

Kallelse till årsmöte 2012

Söndagen den 25 mars kl. 14:00

Program

Årsmöte med stadgeenliga årsmötesförhandlingar.

Katarina Söderlund berättar om Kolbäcks Volleybollklubb av idag.

Kaffeservering

Vårprogrammet kommer att annonseras senare.

Öppet hus i hembygdslokalen Stationsgatan 12

Tisdagar mellan 13:00 och 17:00

Stationsgatan 12, 734 50 Kolbäck

www.kolbacksbygden.se

info@kolbacksbygden.se

Köp Amstaringen!

Värva medlemmar till föreningen!